

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING EKOLOGIK HUQUQBUZARLIKLAR BILAN ISHLASH FAOLIYATNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Saparov Sardor Xayrullo o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati ixtisosligi bo'yicha tahsil olayotgan 3-
o'quv kursi 315-guruh kursanti

G'aniyev Farrux Taxirjanovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Huquqbuzarliklar
profilaktikasi faoliyati kafedrasida katta o'qituvchisi Toshkent,

100197, O'zbekiston, e-mail: fargan77@bk.ru

orcid.org/0009-0005-2423-050X

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14605083>

ARTICLE INFO

Received: 2nd January 2025

Accepted: 4th January 2025

Published: 6th January 2025

KEYWORDS

Ogohlantirishlar berish,
ekologik xavfsizlik, tekshiruvlar
o'tkazish, aholi punktlari, sanoat
korxonalarini, qishloq xo'jaligi
obyektlari, ekologik huquqbuzarlik,
ekologik xavflar, ekologik
favqulodda vaziyatlar, ekologik
nazorat.

ABSTRACT

Ushbu maqolada, profilaktika inspektorining ekologik huquqbuzarliklar bilan ishlash faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari va aniqlash hamda oldini olish haqida so'z boradi.

Ekologik huquqbuzarliklar atrof-muhitga zarar yetkazish bilan birga inson salomatligiga ham tahdid soladi. Ular odatda sanoat ishlab chiqarish, qishloq xo'jaligi, qurilish va boshqa sohalarda noqonuniy yoki noxush faoliyatlar natijasida yuzaga keladi. Ekologik huquqbuzarliklarning oldini olish va ularni kamaytirish uchun davlat tomonidan turli nazorat va monitoring tizimlari ishlab chiqilgan. Profilaktika inspektorlari ekologik huquqbuzarliklar bilan ishlashda muhim rol o'ynaydi. Ularning asosiy vazifasi ekologik qonunbuzarliklarni aniqlash, oldini olish va zarur choralarini ko'rishdan iborat.

Profilaktika inspektorining ekologik huquqbuzarliklar bilan ishlashdagi asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

Profilaktika inspektori ekologik xavf-xatarlarga qarshi oldini olish choralarini ko'rish, ekologik qonunlarni va me'yorlarni buzgan sub'ektlarni aniqlashga mas'uldir;

Inspektorlar atrof-muhit holatini doimiy ravishda nazorat qiladi. Bu ekologik huquqbuzarliklar va ifloslanishni aniqlashda, hamda ularning oldini olishda muhim ahamiyatga ega;

Huquqbuzarliklar aniqlanganda, inspektorlar o'z faoliyatini amalga oshiradi, masalan, ogohlantirishlar berish, jarimalar qo'llash yoki sudga murojaat qilish;

Ekologik huquqbuzarliklarning oldini olish uchun jamoatchilikni xabardor qilish, ekologik ta'lim berish va ekologik madaniyatni oshirish ham profilaktika inspektorining vazifalariga kiradi.

Profilaktika inspektori ekologik huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olish uchun quyidagi jarayonlarni amalga oshiradi:

Profilaktika inspektorlari ekologik qonunlarga rioya etilishini ta'minlash uchun muntazam ravishda tekshiruvlar o'tkazadilar. Bu tekshiruvlar:

- Aholi punktlari, sanoat korxonalari, qishloq xo'jaligi obyektlari kabi joylarda bo'lib, atrof-muhitni ifloslantiruvchi faolliklarni aniqlashga qaratilgan;
- Ekologik normativ hujjatlarni va me'yorlarni buzgan sub'ektlarga nisbatan tegishli choralar ko'riladi, jumladan jarimalar;

Profilaktika inspektorlarining ekologik huquqbuzarliklarni aniqlashdagi muvaffaqiyati ko'p jihatdan to'plangan ma'lumotlar asosida amalga oshiriladi. Inspektorlar yig'ilgan ma'lumotlarni tahlil qilib, ekologik holatga baho beradilar va huquqbuzarliklar haqida hisobotlar tayyorlaydilar. Hisobotlar asosida:

- Muammolarni aniqlash va bartaraf etish uchun zarur choralar ko'riladi;
- Ekologik huquqbuzarliklar bilan bog'liq so'rovlar va taqdimotlar amalga oshiriladi.

Profilaktika inspektorlari ekologik huquqbuzarliklar bilan ishlashda ko'pincha boshqa davlat organlari, xususan, ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha tashkilotlar, xavfsizlik xizmatlari va sud organlari bilan hamkorlik qiladi. Bu hamkorlik orqali quyidagilar amalga oshiriladi:

- Ekologik huquqbuzarliklar haqida sudga murojaat qilish va boshqa huquqiy tadbirlarni ko'rish;
- Jamiyatni ekologik xavflar va huquqbuzarliklarning oqibatlarini haqida xabardor qilish.

Ekologik huquqbuzarliklar bilan ishlashda profilaktika inspektorlari aholini xabardor qilishda ham faoliyat yuritadilar. Ommaviy tushuntirish ishlari ekologik qonunlarning maqsadi va ahamiyatini tushuntirishga qaratilgan bo'lib, shuningdek, atrof-muhitni asrash va ekologik huquqbuzarliklarni oldini olishga qaratilgan tadbirlar sifatida o'tkaziladi.

Profilaktika inspektorlari ekologik huquqbuzarliklarni aniqlash va oldini olish jarayonida bir qator muammolarga duch keladilar, jumladan:

- Resurslarning cheklanganligi: Ko'plab hududlarda ekologik nazorat va monitoring ishlari uchun zarur bo'lgan texnik vositalar va moliyaviy resurslar yetishmaydi.
- Xalqaro hamkorlikning yo'qligi: Ba'zi hollarda ekologik huquqbuzarliklar xalqaro miqyosda sodir bo'lishi mumkin, bu esa mintaqaviy yoki xalqaro hamkorlikni talab qiladi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, profilaktika inspektorining ekologik huquqbuzarliklar bilan ishlash faoliyati ekologik xavfsizlikni ta'minlashda juda muhim ahamiyatga ega. Ularning asosiy vazifalari ekologik qonunlarning amalga oshirilishini ta'minlash, atrof-muhitni himoya qilish va ekologik huquqbuzarliklarni oldini olishdan iboratdir. Biroq, bu jarayonda yuzaga keladigan muammolarni hal qilish uchun davlat organlari va jamoatchilik bilan samarali hamkorlik muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi // URL: [http://www.lex.uz.](http://www.lex.uz;);
 2. O'zbekiston Respublikasining Yer kodeksi // URL: [http://www.lex.uz.](http://www.lex.uz;);
 3. O'zbekiston Respublikasining Havo kodeksi // URL: [http://www.lex.uz.](http://www.lex.uz;);
 4. O'zbekiston Respublikasining 2016 yil 16 sentabrdagi "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonuni // URL: [http://www.lex.uz.](http://www.lex.uz;);
 5. O'zbekiston Respublikasining 2014-yil 14 maydagi "Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida"gi Qonuni // URL: [http://www.lex.uz.](http://www.lex.uz;)
1. G'aniev F. T. Turkiya respublikasi: tabiyati, madaniyati va an'analari // Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – T. 3. – №. 3. – C. 101-116.

2. G'aniev F. T. O'zbekistonda inson huquqlarini himoya qilish milliy preventiv mexanizmi //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – Т. 3. – №. 3. – С. 84-90.
3. Ganiyev F., Ganiyeva G. O'g'irlik haqida tushuncha, o'g'irlikning psixologik genezisi va mexanizmlari //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 43-47.
4. Ganiyev F., O'zoqboyev S. Voyaga yetmaganlar tomonidan sodir qilinadigan jinoyat ishlarini yuritish //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 12 Part 2. – С. 131-134.
5. Ганиев Ф. Ўғирлик жиноятларининг профилактикаси тушунчаси ва турларига оид айрим мулоҳазалар //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 37-42.
6. Ганиев Ф. Т. Ўғирлик жиноятининг жиноят-ҳуқуқий жиҳатлари ва олдини олишга доир фикр-мулоҳазалар //Results of National Scientific Research International Journal. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 301-313.
7. Ганиев Ф. Профилактика инспекторлари томонидан ўғирликларнинг олдини олиш фаолиятини ташкил этиш йўналишлари //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 159-162.
8. Ганиев Ф. “Обод ва хавфсиз маҳалла” тамойилига асосланган тизимни жорий этишда фуқоролар йиғинларини фаолиятини тизимли йўлга қўйиш //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 3. – С. 96-98.
9. Ганиев Ф. Ахборот хавфсизлиги ҳамда муҳофазаси таъминланганига қарамасдан содир этиладиган жиноятлар //Евразийский журнал права, финансов и прикладных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 1. – С. 129-138.
10. Taxirjanovich G. F., Qizi M. F. M. EKOLOGIYA SOHASIDAGI HUQUQBUZARLIKLARNING O'ZIGA XOSLIGI //Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Т. 1. – №. 4. – С. 8-10.
11. Ganiyev F., O'zoqboyev S. ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР ЖИНОЯТЧИЛИГИГА ҚАРШИ КУРАШИШ ВА ОЛДИНИ ОЛИШ-ДАВР ТАЛАБИ //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 12 Part 2. – С. 125-130.
12. Ganiyev F., Ganiyeva G. O'G'IRLIK JINOYATI TUSHUNCHASI VA PROFILAKTIKASI //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 4. – С. 173-177.
13. G'aniyev F. PREVENTION OF OFFENSES RELATED TO RELIGIOUS EXTREMISM //Science and Innovation. – 2022. – Т. 1. – №. 7. – С. 125-128.
- G'Aniyev, F. "DINIY EKSTERIMIZM BILAN BOG'LIQ BO'LGAN QONUNBUZARLIKLARNING PROFLAKTIKASI." *Science and innovation* 1.C7 (2022): 125-128.
14. G'aniev F. T. O'ZBEKISTONDA INSON HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MILLIY PREVENTIV MECHANIZMI //Results of National Scientific Research International Journal. – 2024. – Т. 3. – №. 3. – С. 84-90.
15. Нарзиев Ш. З. и др. КИБЕР-ЖИНОЯТЧИЛИК ВА УНГА ҚАРШИ КУРАШИШ //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 44. – №. 2. – С. 9-13.
16. Нарзиев Ш. З. Профилактика инспекторларининг илгари судланган шахслар билан ҳуқуқбузарликларнинг якка тартибдаги профилактикаси чора-тадбирларини амалга ошириш фаолияти ҳақида айрим масалалар //zamonaviy fan, ta'lim va ishlab chiqarish muammolarining innovatsion yechimlari. – 2022. – С. 159-162.
17. Нарзиев Ш., Абдумаликов Р. ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРЛАРИНИНГ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАРДАН ЖАБРАНГАН ШАХСЛАР БИЛАН ИШЛАШ ФАОЛИЯТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ //Инновационные исследования в науке. – 2024. – Т. 3. – №. 4. – С. 63-70.

18. Нарзиев Ш., Омонов Н. ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИ ТАЯНЧ ПУНКТЛАРИ НЕГИЗИДА ҲАМКОРЛИКНИ ҲУҚУҚИЙ ТАЪМИНЛАШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ //Development of pedagogical technologies in modern sciences. – 2024. – Т. 3. – №. 7. – С. 184-188.
19. Нарзиев Ш., Қодирова И. БАРКАМОЛ, ЖИСМОНИЙ ВА РУҲИЙ СОҒЛОМ ШАХСНИ ТАРБИЯЛАШДА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН ЎҚУВ-ТАРБИЯ МУАССАСАЛАРИНИНГ ЎРНИ //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 20. – С. 152-155.
20. Нарзиев Ш., Зокиров Н. ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ ЖАМОАТ ТАРТИБИНИ САҚЛАШ ВА ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ БЎЙИЧА ФАОЛИЯТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 20. – С. 156-164.
21. Нарзиев Ш., Абдулҳакимов Ж. ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ АХБОРОТ ТАҲЛИЛ ВА РЕЖАЛАШТИРИШ ФАОЛИЯТИ //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 14. – С. 80-87.
22. Нарзиев Ш., Ибадуллаев Д. ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРЛАРИНИНГ НАЗОРАТСИЗ ВА ТАРБИЯСИ ОҒИР БЎЛГАН ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР БИЛАН ИШЛАШ ФАОЛИЯТИ ҲАМДА УНИНГ БУГУНГИ КУНДАГИ АҲАМИЯТИ //Инновационные исследования в науке. – 2024. – Т. 3. – №. 5. – С. 125-131.
23. Нарзиев Ш., Усмонов М. ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ СУРИНКАЛИ ИЧКИЛИККА РУЖУ ҚЎЙГАН ШАХСЛАР БИЛАН ИШЛАШ ФАОЛИЯТИ //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 19. – С. 5-12.
24. Нарзиев Ш., Мирзаикромов Ф. ЭКОЛОГИЯ СОҲАСИДАГИ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР СОДИР ЭТИЛИШИ САБАБЛАРИ ВА УЛАРГА ИМКОН БЕРГАН ШАРТ-ШАРОИТЛАРИ //Академические исследования в современной науке. – 2024. – Т. 3. – №. 20. – С. 147-151.

INNOVATIVE
ACADEMY